

ข้อมูลพื้นฐาน 9 ประเภท ประจำปีการศึกษา 2565

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน
อาชีวศึกษาจังหวัดลำพูน

ประวัติวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน เป็นวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ 99 หมู่ 5 ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูนอยู่ระหว่างกิโลเมตรที่

51-52 ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 สายเชียงใหม่ - ลำปาง ห่างจากอำเภอเมือง จังหวัดลำพูนประมาณ 20 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ ประมาณ 50 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 670 กิโลเมตร

เดิมวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน ชื่อโรงเรียนเกษตรกรรมลำพูน ตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2520 โดยมี นายบวร เมืองสุวรรณ เป็นอาจารย์ใหญ่คนแรก ยกฐานะเป็นวิทยาลัยเกษตรกรรมลำพูน เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2524 ในปี พ.ศ. 2539 เปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน ปัจจุบันผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยฯคือ นางสาวสุภัคคณิศร รุ่งเรือง

รายนามอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ตั้งแต่เปิดสอนถึงปัจจุบัน

ปี พ.ศ.	อาจารย์ใหญ่ / ผู้อำนวยการ
พ.ศ. 2520 - พ.ศ. 2532	นายบวร เมืองสุวรรณ
พ.ศ. 2532 - พ.ศ. 2534	นายสัมพันธ์ อาซากิจ
พ.ศ. 2534 - พ.ศ. 2539	นายเล็ก สุวรรณธาดา
พ.ศ. 2539 - พ.ศ. 2544	นายทศพร ชัมพุนทะ
พ.ศ. 2544 - พ.ศ. 2547	นายสินชัย ศิริกุล
พ.ศ. 2547 - พ.ศ. 2552	นายเทพชัย ร่มโพธิ์
พ.ศ. 2552 - พ.ศ. 2555	นายวรศิลป์ สุริยะะ
พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2560	นางชนิษฐา โสภานนท์
พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2565	นายแสวง ทาวดี
พ.ศ. 2565 - ปัจจุบัน	นางสาวสุภัคคณิศร รุ่งเรือง

พื้นที่ของวิทยาลัยมีทั้งหมด 718.5 ไร่ ทิศเหนือและทิศตะวันตก จรดภูเขา (ดอยข้า้วเหี้ย) ทิศใต้จรดที่นาของราษฎร ทิศตะวันออกจรดถนนซูบเปอร์ไฮเวย์ สายลำปาง-เชียงใหม่ พื้นที่เดิมเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ทางจังหวัดลำพูนได้ขออนุญาตใช้พื้นที่ดังกล่าว และกรมป่าไม้ได้มีหนังสืออนุญาต ตามหนังสือที่ กษ 811/8492 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2520

ที่ตั้ง 99 หมู่ 5 ต.ทาสบเส้า อ.แม่ทา จ. ลำพูน 51140

เบอร์โทรศัพท์ 053 – 006252 เบอร์โทรสาร 053 – 006250

เว็บไซต์ www.lcat.ac.th / 1.179.167.100

อีเมล salaban@lcat.ac.th

ปรัชญา

รักการเรียนรู้ สู่ความชำนาญมุ่งการสร้างสรรค์ ก้าวทันเทคโนโลยีเป็นคนดีของสังคม
วิสัยทัศน์ (vision)
เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวเกษตรให้มีคุณภาพได้
มาตรฐานสากล และบริการวิชาชีพสู่ ชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญา

รักการเรียนรู้ สู่ความชำนาญ มุ่งการสร้างสรรค์ ก้าวทันเทคโนโลยีเป็นคนดีของสังคม

พันธกิจ (Mission)

1. มุ่งจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะด้านอาชีวเกษตร เน้นการปฏิบัติจริง สามารถประกอบอาชีพให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานสากล
2. ให้บริการวิชาชีพ เน้นการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย ตามความต้องการของชุมชน และสถานประกอบการ
3. ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และสร้างความตระหนักมีจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม ดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อัตลักษณ์

รักษ์ประเพณี มีจิตอาสา ก้าวหน้าอาชีพ

เอกลักษณ์

วิชาชีพเด่น เน้นคุณธรรม นำสังคมพัฒนา

คุณธรรมอัตลักษณ์

มีวินัย ใส่ใจบริการ น้อมนำตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จำนวนผู้บริหาร ข้าราชการครู สายผู้สอน

ตำแหน่งครูแยกประเภท												
ข้าราชการ						ลูกจ้างประจำ/ลูกจ้างชั่วคราว						
ผู้อำนวยการ/ ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		อื่นๆ (โปรด ระบุ)		ครูผู้สอน		ครูพี่ เลี้ยง	อื่นๆ (โปรด ระบุ)			
ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	
1	1	14	16	-	-	4	1	-	-	-	-	37

ต่ำกว่า ป.ตรี		ป.ตรี		ป.บัณฑิต		ป.โท		ป.เอก		รวม
ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	
-	-	11	12	5	2	3	4	-	-	
										37

จำนวนบุคลากร สายสนับสนุน

ตำแหน่งครูแยกประเภท												
ข้าราชการ						ลูกจ้างประจำ/ลูกจ้างชั่วคราว						
บุคลากรทางการศึกษา		ครูผู้สอน		อื่นๆ (โปรดระบุ)		ครูผู้สอน		ครูพี่เลี้ยง	อื่นๆ (โปรดระบุ)			
ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	
1	-	-	-	6	10	3	-	-	2	-	-	22

ต่ำกว่า ป.ตรี		ป.ตรี		ป.บัณฑิต		ป.โท		ป.เอก		รวม
ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	
10	3	-	8	1	-	-	-	-	-	
										22

ข้อมูล ณ วันที่ 24 มิถุนายน 2565

ข้อมูลนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน				
ประจำภาคเรียนที่ 1/2565 ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2565				
ระดับชั้น/สาขางาน	ชาย	หญิง	รวม	หมายเหตุ
ปวช.1 การผลิตพืช	9	2	11	
ปวช.1 การผลิตพืช (วัดวิเวก)		10	10	
ปวช.1 การผลิตพืช (อศ.กช.)	23	58	81	
ปวช.1 การผลิตสัตว์	18	6	24	
ปวช.1 ช่างเกษตร	7	1	8	
ปวช.1 อุตสาหกรรมเกษตร	0		0	
ปวช.1 เทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร (กลุ่ม 1)	4	19	23	
ปวช.1 เทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร (กลุ่ม 2)	7	15	22	
รวม ปวช. 1	68	111	179	
ปวช.2 การผลิตพืช	8	8	16	
ปวช.2 การผลิตพืช (วัดวิเวก)		7	7	
ปวช.2 การผลิตพืช (อศ.กช.)	30	53	83	
ปวช.2 การผลิตสัตว์	14	10	24	
ปวช.2 ช่างเกษตร	4		4	
ปวช.2 อุตสาหกรรมเกษตร	2	4	6	
ปวช.2 เทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร (กลุ่ม 1)	3	11	14	
ปวช.2 เทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร (กลุ่ม 2)	4	9	13	
รวม ปวช. 2	65	102	167	
ปวช.3 การผลิตพืช	10	4	14	
ปวช.3 การผลิตพืช (วัดวิเวก)		16	16	
ปวช.3 การผลิตพืช (อศ.กช.)	5	18	23	
ปวช.3 การผลิตสัตว์	9	12	21	
ปวช.3 ช่างเกษตร	3		3	
ปวช.3 อุตสาหกรรมเกษตร		6	6	
ปวช.3 เทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร (กลุ่ม 1)	2	12	14	
ปวช.3 เทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร (กลุ่ม 2)	6	6	12	

ข้อมูลนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน				
ประจำภาคเรียนที่ 1/2565 ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2565				
ระดับชั้น/สาขางาน	ชาย	หญิง	รวม	หมายเหตุ
รวม ปวช. 3	35	74	109	
รวม ปวช.ทั้งหมด	168	287	455	
ปวส.1 พืชศาสตร์ (ทวิภาคี)	2	1	3	
ปวส.1 พืชศาสตร์ (อศ.กษ.)	4	8	12	
ปวส.1 สัตวศาสตร์ (ทวิภาคี)	21	6	27	
ปวส.1 นวัตกรรมการผลิตพืช	8	6	14	
ปวส.1 นวัตกรรมการผลิตสัตว์	2	8	10	
ปวส.1 นวัตกรรมการอุตสาหกรรมเกษตร	1	4	5	
ปวส.1 อุตสาหกรรมเกษตร (ทวิภาคี)	1	4	5	
รวม ปวส. 1	39	37	76	
ปวส.2 พืชศาสตร์	2		2	
ปวส.2 พืชศาสตร์ (ทวิภาคี)	1	6	7	
ปวส.1 สัตวศาสตร์ (ปกติ)	2	5	7	
ปวส.2 สัตวศาสตร์ (ทวิภาคี เบทาโกร)	6	5	11	
ปวส.2 สัตวศาสตร์ (ทวิภาคี วีพี)	7	8	15	
ปวส.2 สัตวศาสตร์ (ทวิภาคี โคนม)	2		2	
ปวส.2 อุตสาหกรรมเกษตร (ทวิภาคี)	1	3	4	
รวม ปวส. 2	21	27	48	
ตกค้าง ปวส.2 สัตวศาสตร์ (ลักษณะกุล)	1		1	ตกค้าง เรียนซ้ำ 1/65
รวม ปวส.ตกค้าง	1		1	
รวม ระดับชั้น ปวส.ทั้งหมด	61	64	125	
รวม ระดับชั้น ปวช. และปวส. ทั้งหมด	229	351	580	

ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2565

**ข้อมูลสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษากับวิทยาลัย
เข้าเรียนในสถานประกอบการ/ฝึกงาน
แผนกวิชาช่างกลเกษตร**

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการ
1.	ร้านพลนิรันดร์การช่าง ที่ตั้ง : 95/1 หมู่ที่12 ถ.เชียงใหม่-ลำปาง ต.ทาสบเส้า อ.แม่ทา จ.ลำพูน 51140
2	ร้านถาวรบริการ ที่ตั้ง : เลขที่ 1 ถนนศรีปิงเมือง ตำบลหายยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50000 โทร. 086-586-9024
3	ร้าน SC ออโต้เซอร์วิส ที่ตั้ง : เลขที่ 56 ถนนบินวรรณ ตำบลสบตุ๋ย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52100 โทร. 063-404-8282
4	หจก.อนันตภัณฑ์แทรกเตอร์ 2548 ที่ตั้ง : เลขที่ 158/1 หมู่ 2 ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ 50140 โทรศัพท์ 061-268-5866

แผนกวิชาอุตสาหกรรมเกษตร

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการ
1.	บริษัท สุภาพาร์มผึ้ง จำกัด เลขที่ 779 หมู่ 1 ตำบลร่มใต้ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ 50180
2	บริษัท ผึ้งน้อยเบเกอรี่ จำกัด เลขที่ 9 ถนนอนุบาล ซอย 2 ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300
3	โครงการพิเศษสวนเกษตรเมืองงายตามพระราชดำริ ที่อยู่ หมู่ 1 ต.เมืองงาย อ.เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ 50170
4	ร้านปิงหลุม ที่อยู่ 11/63 ถนนท่าคราวน้อย ตำบลสบตุ๋ย จังหวัดลำปาง 52100 โทร. 064-193-6554
5	บริษัท เซ็นทรัล เรสตอรองส์ กรุ๊ป จำกัด 306 อาคารเซ็นทรัลสีลม ถนนสีลม แขวงสุริยวงศ์ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500
6	ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ ที่อยู่ หมู่ที่ 10 ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ 50180

แผนวิชาสัตวศาสตร์

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการ
1.	บริษัท วีพีเอฟ กรุ๊ป (1973) จำกัด เลขที่ 130/1 หมู่ 16 ตำบลสบเส้า อำเภอมะท้าว จังหวัดลำพูน 51140
2	งานฟาร์มแผนกวิชาสัตวศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน
3	ฟาร์ม บ้านสวนดอนชัย โคเนื้อ 297 ม. 8 บ้านดอนชัย ต.ทาสบเส้า อำเภอมะท้าว จังหวัดลำพูน 51140
4	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดตาก ถนน พหลโยธิน ตำบล แม่งาม อำเภอมะท้าว จังหวัดตาก 63000 โทร. 055 510 120
5	ศูนย์วิจัยและบำรุงรักษาพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ ถนนอำนวยการโยธา 1 ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัด เชียงใหม่ 50120
6	สหกรณ์โคนมผาตั้ง จำกัด เลขที่ 125/2 ม. 9 ตำบลออนกลาง อำเภอมะท้าว จังหวัดเชียงใหม่ 50130
7	<u>ระดับ ปวส.</u> สำนักงานปศุสัตว์อำเภอมะท้าว อ.มะท้าว จ.ลำพูน 51140
8	สวนสัตว์เชียงใหม่ 100 ถนน ห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอมะท้าวเชียงใหม่ เชียงใหม่ 50200

แผนวิชาพืชศาสตร์

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการ
1	มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อ.สันทราย จ.พม่าเชียงใหม่

แผนวิชาเทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการ
1	มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อ.สันทราย จ.พม่าเชียงใหม่

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน ได้จัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี ร่วมกับสถานประกอบการ ต่าง ๆ โดยทำความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยฯ กับบริษัท ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการ
1.	บริษัท วีพีเอฟ กรุ๊ป (1973) จำกัด เลขที่ 130/1 หมู่ 16 ตำบลสบเส้า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 51140
2.	'บริษัท เบทาโกร จำกัด (มหาชน) 323 หมู่ 6 เบทาโกรทาวเวอร์ ซอยนอร์ธปาร์ค ถนนวิภาวดี-รังสิต แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม 10210 โทรศัพท์: 0-2833-8000
3.	บริษัท ลักษณะธนากุล จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 236/1-5 ตำบลหายยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50100
4.	ฟาร์มโคนม อภิปาลีฟาร์ม
5.	บริษัท เดอะสตาร์ฟิช จำกัด 236/1-5 ถนนวิภาวดี ตำบลหายยา อำเภอเมืองเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่
6.	บริษัท เซ็นทรัล เรสตอรองส์ กรุ๊ป จำกัด 306 อาคารเซ็นทรัลสีลม ถนนสีลม แขวงสุริยวงศ์ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500

ข้อมูลด้านหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอน
การจัดการศึกษาในปีการศึกษา 2565
หลักสูตรที่เปิดสอน

ระดับ	สาขาที่เปิดสอน	สาขาที่เปิดสอน
	ปีการศึกษา 2564	ปีการศึกษา 2565
ปวช.	1.ประเภทวิชาเกษตรกรรม 1.1 สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ - สาขางานการผลิตพืช - สาขางานการผลิตสัตว์ - สาขางานอุตสาหกรรมเกษตร - สาขางานช่างกลเกษตร 1.2 สาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร ฐานวิทยาศาสตร์ - สาขางานเทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร	1.ประเภทวิชาเกษตรกรรม 1.1 สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ - สาขางานการผลิตพืช - สาขางานการผลิตสัตว์ - สาขางานอุตสาหกรรมเกษตร - สาขางานช่างกลเกษตร 1.2 สาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพการเกษตรฐาน วิทยาศาสตร์ - สาขางานเทคโนโลยีชีวภาพการเกษตร
ปวส.	1.ประเภทวิชาเกษตรกรรม 1.1 สาขาวิชาพืชศาสตร์ - สาขางานพืชสวน 1.2 สาขาวิชาสัตวศาสตร์ - สาขางานการจัดการผลิตสัตว์ - สาขางานการจัดการผลิตสัตว์ (ทวิภาคี) 1.3 สาขาวิชาอุตสาหกรรมเกษตร - สาขางานอุตสาหกรรมเกษตร - สาขางานอุตสาหกรรมเกษตร (ทวิภาคี)	1.ประเภทวิชาเกษตรกรรม 1.1 สาขาวิชาพืชศาสตร์ - สาขางานพืชสวน (ทวิภาคี) 1.2 สาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร ฐานวิทยาศาสตร์ - สาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรม เกษตรฐานวิทยาศาสตร์ (Excellent Center) - สาขางาน เทคโนโลยีและ นวัตกรรมการผลิตพืช - สาขางาน เทคโนโลยีและ นวัตกรรมการผลิตสัตว์ - สาขางาน เทคโนโลยีและ นวัตกรรมอุตสาหกรรมเกษตร

นอกระบบ

ระยะสั้น	เกษตรกรรม	เกษตรกรรม				
หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น	เกษตรกรรม	- พืชศาสตร์				

ข้อมูลรายการครุภัณฑ์

ที่	วัน เดือน ปี	หมายเลข ครุภัณฑ์	รายการ	จำนวน	หน่วย	ราคา/ หน่วย	จำนวนเงิน	หน่วย ที่เบิก	ประเภท เงิน	หมายเหตุ
1	12 ก.พ.61	3805-011-0002-611-0001-0004	รถไถ ขนาด 10 แรงม้า	4	คัน	66,000.00	264,000.00		งปม.	
2	30 เม.ย.61	7440-001-0002-611-0001-0060	เครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก	60	เครื่อง	21,000.00	1,260,000.00		งปม.	
3	9 เม.ย.61	6730-008-0001-611-0001-0010	เครื่องมัลติมีเดียโปรเจคเตอร์ระดับ XGA ขนาดไม่น้อยกว่า 3,000 ANSI Lumens	10	เครื่อง	33,000.00	330,000.00		งปม.	
4	10 ม.ค.61	3750-014-0001-611-0001	รถตัดหญ้าแบบนั่งขับ	1	คัน	400,000.00	400,000.00		งปม.	
5	1 พ.ค.61	6710-004-0001-611-0001-0004	กล่องวงจรปิด	4	ชุด	75,000.00	300,000.00		งปม.	
6	11 ก.ย.61	7110-007-013-611-0001-0100	โต๊ะอเนกประสงค์ขาพับ	100	ตัว	1,990.00	199,000.00		งปม.เหลือจ่าย	
7	11 ก.ย.61	7110-006-006-611-0001-0245	เก้าอี้บุวมโครงขาเหล็กชุบโครเมียม	245	ตัว	990.00	242,550.00		งปม.เหลือจ่าย	
8	11 ก.ย.61	6730-008-0001-611-0011-0020	เครื่องมัลติมีเดียโปรเจคเตอร์ระดับ XGA ขนาดไม่น้อยกว่า 3,000 ANSI Lumens	10	เครื่อง	33,000.00	330,000.00		งปม.เหลือจ่าย	

ที่	วัน เดือน ปี	หมายเลข ครุภัณฑ์	รายการ	จำนวน	หน่วย	ราคา/ หน่วย	จำนวนเงิน	หน่วย ที่เบิก	ประเภท เงิน	หมายเหตุ
9	20 ส.ค.61		ครุภัณฑ์สื่อการสอนห้องเรียน อัจฉริยะ ประกอบด้วย	1	ชุด	399,500.00			รายได้ สถานศึกษา	
		6730-001-0001-612-0001	1.เครื่องฉายภาพโปรเจคเตอร์แอลซีดีฟร้อชาแว่นติดผนัง	1	ชุด	154,000.00	154,000.00			
		7110-013-0002-612-0001	2.กระดานไว์ฟลูมพร้อมอุปกรณ์	1	ชุด	19,500.00	19,500.00			
		6730-007-0002-612-0001-0002	3.เครื่องฉายภาพ 3 มิติ	2	เครื่อง	24,500.00	49,000.00			
		7440-014-0001-612-0001-0002	4.เครื่องสแกนเนอร์ความเร็วสูง	2	เครื่อง	29,000.00	58,000.00			
		7440-013-0003-612-0001	5.เครื่องปรี้นเตอร์เลเซอร์มัลติฟังก์ชั่น ขาวดำ	1	เครื่อง	49,000.00	49,000.00			
		5821-011-0001-612-0001-0002	6.โทรทัศน์ แอลอี ดี (LED TV) ขนาด 55 นิ้ว พร้อมขาแขวน	2	ชุด	35,000.00	70,000.00			

ข้อมูลรายการครุภัณฑ์ปีงบประมาณ 2562

ที่	วัน เดือน ปี	หมายเลขครุภัณฑ์	รายการ	จำนวน	หน่วย	ราคา/ หน่วย	จำนวนเงิน	หน่วยที่เบิก	ประเภทเงิน	หมายเหตุ
1			เครื่องสูบน้ำแบบหอยโข่ง	๒	เครื่อง		๙๐,000			

2			รถบรรทุก (ดีเซล) ขนาด 4 ตัน 6 ล้อ	๑	คัน		๑,๓๗๕,๐๐๐			
3			รถโดยสาร ขนาด ๑๒ ที่ นั่ง (ดีเซล)	๑	คัน		๑,๒๔๘,๐๐๐			
4			เครื่อง คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก สำหรับงาน ประมวลผล	๓๐	เครื่อง		๖๓๐,๐๐๐			
5			ระบบ เครือข่าย อินเทอร์เน็ต	๑	รายการ		๕,๒๑๗,๕๐๐			
6			เครื่องตัด หญ้าแบบข้อ แข็ง	30	เครื่อง		๒๕๕,๐๐๐			

สรุปรายงานงบลงทุนที่จัดซื้อจัดจ้างในปี งบประมาณ 2563

ปีงบประมาณ	รายการ	จำนวน	หน่วยนับ	งบประมาณ	หมายเหตุ
2563	อาคารหอพักพร้อมครุภัณฑ์	1	หลัง	11,624,521.46	
2563	ปรับปรุงถนน	1	รายการ	7,400,000.00	

ข้อมูลรายการครุภัณฑ์ปีงบประมาณ 2563

ที่	วัน เดือน ปี	หมายเลข ครุภัณฑ์	รายการ	จำนวน	หน่วย	ราคา/ หน่วย	จำนวนเงิน	หมายเหตุ
1	20 พ.ค.63	4120-001-0001-631-0001-0020	เครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วนชนิดตั้งพื้นหรือชนิดแขวน (มีระบบฟอกอากาศ) ขนาด 24,000 บีทียู (รวมค่าติดตั้ง)	20	เครื่อง	22,745.00	454,900.00	
2	22 เม.ย.63	7440-001-0002-631-0001-0030	เครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก สำหรับงานประมวลผล	30	เครื่อง	14,766.00	442,980.00	
3	23 เม.ย.63	6730-008-0001-631-0001-0010	เครื่องมัลติมีเดียโปรเจคเตอร์ ระดับ XGA ขนาด 3000 ANSI Lumens	10	เครื่อง	28,000.00	28,000.00	
4	20 เม.ย.63	6675-018-0001-631-0001-0005	กล้องระดับขนาดกำลังขยาย 24 เท่า	5	ชุด	22,000.00	110,000.00	
5	22 เม.ย.63	7440-001-0001-631-0001-0020	เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับงานประมวลผลแบบที่ 1 (จอขนาดไม่น้อยกว่า 19 นิ้ว)	20	เครื่อง	21,900.00	438,000.00	
6	29 เม.ย.63	6730-008-0001-631-0001-0010	เครื่องชั่งน้ำหนักโค	1	เครื่อง	69,000.00	69,000.00	

ข้อมูลรายการครุภัณฑ์ปีงบประมาณ 2564

ที่	วัน เดือน ปี	หมายเลข ครุภัณฑ์	รายการ	จำนวน	หน่วย	ราคา/ หน่วย	จำนวนเงิน	หมายเหตุ
1			เครื่องตัดไขไก่	1	เครื่อง	70,000	70,000	

ข้อมูลรายการครุภัณฑ์ปีงบประมาณ 2565

ที่	วัน เดือน ปี	หมายเลข ครุภัณฑ์	รายการ	จำนวน	หน่วย	ราคา/ หน่วย	จำนวนเงิน	หมายเหตุ
1			ชุดห้องเรียนเกษตรอัจฉริยะ (Smart Agriculture Classroom)	1	ชุด	2,000,000	2,000,000	
2			ชุดฝึกปฏิบัติการอากาศยานไร้คนขับ DRONE พร้อม Certificate Instructor	1	ชุด	2,500,000	2,500,000	
3			เครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กสำหรับงานประมวลผล	40	เครื่อง	880,000	880,000	
4			ชุดโต๊ะ - เก้าอี้ปฏิบัติงานสแตนเลส	1	ชุด	132,000	132,000	
5			ชุดเครื่องเสียงหลังคาคลุมอเนกประสงค์	1	ชุด	480,000	480,000	

ข้อมูลอาคารสถานที่

ปีงบประมาณ	รายการที่ได้รับ	จำนวน	หน่วย นับ	พื้นที่	งบประมาณ	หมายเหตุ
2520	อาคารเรียนธุรกิจ	1	หลัง	3,000 ตร.ม.	1,700,000	ปรับปรุงเป็น อาคาร หอพัก 2 ชั้น บรรจุ 60 ที่
	โรงอาหารและโรงประชุม	1	หลัง	1,600 ตร.ม.	500,000	
	อาคารโรงฝึกงานช่างเกษตร	1	หลัง	1,600 ตร.ม.	900,000	
	อาคารเรียนสหกรณ์	1	หลัง	160 ตร.ม.	1,000,000	
	บ้านพักครูระดับ 1-2 2 ชั้น	3	หลัง	48 ตร.ม.	630,000	
	บ้านพักคนงาน 2 ครอบครัว 1 ชั้น	1	หลัง	48 ตร.ม.	115,000	
	คอกสุกรพันธุ์	1	หลัง	1,600 ตร.ม.	85,000	
2521	ตึกอำนวยการ	1	หลัง	1,600 ตร.ม.	500,000	
	บ้านพักข้าราชการระดับ 3-4 2 ชั้น	5	หลัง	48 ตร.ม.	2,500,000	
	บ้านพักข้าราชการระดับ 5-6 2 ชั้น	1	หลัง	48 ตร.ม.	140,000	
	บ้านพักคนงาน 2 ครอบครัว 1 ชั้น	2	หลัง	48 ตร.ม.	280,000	
	ห้องน้ำห้องส้วม	1	หลัง	36 ตร.ม.	60,000	
	คอกไก่พันธุ์	1	หลัง	800 ตร.ม.	150,000	
	โรงเก็บและผสมอาหารสัตว์	1	หลัง	800 ตร.ม.	150,000	
	โรงเก็บเครื่องมือช่างเกษตร	1	หลัง	1,600 ตร.ม.	400,000	
	โรงผสมปุ๋ยและยาฆ่าแมลง	1	หลัง	400 ตร.ม.	150,000	
	เรือนเพาะชำ	1	หลัง	800 ตร.ม.	150,000	

ปีงบประมาณ	รายการที่ได้รับ	จำนวน	หน่วย นับ	พื้นที่	งบประมาณ	หมายเหตุ
2522	อาคารเรียนสัตวบาล	1	หลัง	1,600 ตร.ม.	900,000	
	อาคารเรียนพีชกรรม	1	หลัง	1,600 ตร.ม.	900,000	
	บ้านพักข้าราชการระดับ 3-4 2 ชั้น	2	หลัง	48 ตร.ม.	520,000	
	บ้านพักคนงาน 2 ครอบครัว 1 ชั้น	1	หลัง	36 ตร.ม.	90,000	
	ห้องน้ำห้องส้วม	2	หลัง	36 ตร.ม.	140,000	
	คอกโคทั่วไป	1	หลัง	64 ตร.ม.	156,000	
	ต่อเติมระบบประปา	1	รายการ		76,400	
2523	ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง	1	หลัง	1,000 ตร.ม.	459,934	(อาคาร ห้องสมุดเดิม)
	โรงเก็บพัสดุกกลาง	1	หลัง	1,000 ตร.ม.	459,938	
	บ้านพักข้าราชการระดับ 3-4 2 ชั้น	4	หลัง	48 ตร.ม.	703,476	
	บ้านพักคนงาน 2 ครอบครัว 1 ชั้น	1	หลัง	36 ตร.ม.	117,938	
	คอกไก่ไข่	1	หลัง	1,000 ตร.ม.	261,938	
	คอกฟักและเลี้ยงลูกไก่	1	หลัง	1,000 ตร.ม.	195,938	
	คอกสุกรพันธุ์และคอกคลอด	1	หลัง	800 ตร.ม.	327,938	
	เรือนเพาะชำไม้ผล	1	หลัง	800 ตร.ม.	195,938	
2524	บ้านพักข้าราชการระดับ 3-4 2 ชั้น	4	หลัง	48 ตร.ม.	690,000	
	ห้องน้ำห้องส้วม	2	หลัง	36 ตร.ม.	150,000	
2525	บ้านพักข้าราชการระดับ 3-4 2 ชั้น	4	หลัง	48 ตร.ม.	832,000	
	คอกไก่กระທ	1	หลัง	800 ตร.ม.	198,000	
	คอกสุกรขุน	1	หลัง	1,000 ตร.ม.	330,000	
	ระบบชลประทาน	1	รายการ		889,000	

ปีงบประมาณ	รายการที่ได้รับ	จำนวน	หน่วย นับ	พื้นที่	งบประมาณ	หมายเหตุ
2526	อาคารเรียนและฝึกอบรบหลักสูตร ระยะสั้น 2 ชั้น	1	หลัง	1,600 ตร.ม.	1,200,000	
	บ้านพักข้าราชการระดับ 3-4 2 ชั้น	4	หลัง	48 ตร.ม.	912,000	
	บ้านพักคนงาน 2 ครอบครัว 1 ชั้น	1	หลัง	48 ตร.ม.	115,000	
2527	อาคารสื่อการเรียนการสอนคณะ วิทยาศาสตร์	1	หลัง	800 ตร.ม.	330,000	
	อาคารเรียนคณะวิชาอุตสาหกรรม เกษตร	1	หลัง	2,000 ตร.ม.	1,200,000	
	เรือนเพาะชำไม้ดอกไม้ประดับ	1	หลัง	1,600 ตร.ม.	210,000	
	ฉางและลานตากเมล็ดพันธุ์	1	หลัง	48 ตร.ม.	350,000	
2528	บ้านพักครูอาจารย์ขนาด 4 เตียง	2	หลัง		499,750	
	เรือนเพาะชำสวนผัก	1	หลัง		198,000	
	อาคารเพาะชำ (กษ. 277)	1	หลัง		336,000	
2529	โรงเก็บรถยนต์และรถแทรกเตอร์	1	โรง		308,000	
	คอกไก่กระທ	1	หลัง	800 ตร.ม.	281,400	
2530	บ้านพักครูอาจารย์ขนาด 4 เตียง	1	หลัง		249,875	
	บ้านพักข้าราชการระดับ 3-4	4	หลัง		868,000	
	บ้านพักข้าราชการระดับ 5-6	1	หลัง		277,000	
	อาคารแปรรูปผลิตภัณฑ์พืชผักและ ผลไม้	1	หลัง	1,600 ตร.ม.	3,899,553	
2532	ระบบประปา	1	รายการ		99,950	
3534	ระบบประปา	1	รายการ		500,000	
2536	ระบบน้ำใช้ในโรงงานแปรรูป	1	ระบบ		1,699,000	
2537	อาคารทำความร้อน	1	หลัง		500,000	

ปีงบประมาณ	รายการที่ได้รับ	จำนวน	หน่วย นับ	พื้นที่	งบประมาณ	หมายเหตุ
	บ่อบาดาลพร้อมอุปกรณ์	1	บ่อ	1,000 ตร.ม.	2,000,000	
	อาคารขนถ่ายวัตถุดิบและอบแห้ง	1	หลัง		1,050,600	
	อาคารหอพักนักศึกษา (หอแดง)	1	หลัง		2,400,000	
2539	โรงฝึกงาน 1 ชั้น	1	หลัง		2,592,000	
2540	บ้านพักนักศึกษาปริญญาการศึกษา เกษตรฯ 1 ชั้น	38	หลัง	48 ตร.ม.	3,040,000	
	โรงอาหารอเนกประสงค์	1	หลัง	1,600 ตร.ม.	4,800,000	
2542	ซ่อมแซมอาคารสิ่งก่อสร้างใน สถานศึกษา	6	รายการ	3,200 ตร.ม.	1,000,000	งบมีयाซาว่า งบประมาณ ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง
2543	อาคารศูนย์วิทยบริการ 2 ชั้น	1	หลัง		6,812,000	
2544	ปรับปรุงอาคารเรียนพืชศาสตร์ ,สัตวศาสตร์	2	หลัง		1,516,284.72	
2545	ปรับปรุงถนนลาดยางภายใน	6,060	ตร.ม.		800,000	
2547	ระบบประปาภายใน	-	-		1,298,000	

ปีงบประมาณ	รายการที่ได้รับ	จำนวน	หน่วยนับ	พื้นที่	งบประมาณ	หมายเหตุ
2550	ซ่อมถนนถูกตัดขาด ปรับปรุงแปลงไม้ผล ไม้ยืนต้น ปรับปรุงแปลงทำการเกษตรถูกน้ำท่วมซังกัดเซาะ ซ่อมแซมสปริงเวย์ ปรับปรุงโรงเรือนระบบปิด ปรับปรุงอาคารเรียน ซ่อมแซมโรงงานแปรรูปผัก ผลไม้ ปรับปรุงพื้นผิวถนนลาดยางภายในวิทยาลัยฯ	1,500	เมตร	1,500 เมตร	100,000 79,743 99,997 70,000 399,500 999,800 800,040 1,500,000	
2551	รั้ว คสล.ประกอบเหล็กคัต (ด้านหน้า) ถังเก็บน้ำน็อคดาวน์ป้องกันตะไคร่น้ำ	350 1	เมตร ชุด	350 เมตร 100,000 ลิตร	455,000	
2552	ปรับปรุงระบบประปาพร้อมถังน้ำแบบถอดประกอบได้	1	ชุด		486,000	
2553	ก่อสร้างปรับปรุงอาคารเรียนและโรงฝึกงาน ก่อสร้างอาคารหอพักพร้อมครุภัณฑ์	1 1	รายการ หลัง	1,456	3,588,000 12,728,888	ไทยเข้มแข็ง ไทยเข้มแข็ง
2555	ก่อสร้างปรับปรุงอาคารโรงประชุม	1	รายการ	-	184,400	
2556	ปรับปรุงอาคารเรียนและอาคารปฏิบัติการ เกษตร	1	รายการ	-	1,400,000	
2557	ก่อสร้างอาคารหอพักพร้อมครุภัณฑ์	1	หลัง	-	15,000,000	ระหว่าง ดำเนินการ
2558	ปรับปรุงอาคารอำนวยการ	1	รายการ		1,359,000	2558
2558	ปรับปรุงโรงงานฟาร์ม	1	รายการ		1,780,000	2558
2558	ปรับปรุงห้องน้ำ-ห้องส้วม	1	รายการ		1,490,000	2558
2558	ปรับปรุงระบบประปา	1	รายการ		898,000	2558
2558	ปรับปรุงระบบไฟฟ้า	1	รายการ		1,746,952.62	2558
2558	อาคารเรียนและปฏิบัติการ พื้นที่ไม่ต่ำกว่า 1,920 ตรม.	1	หลัง		16,750,000	2558
2559	ปรับปรุงหอพักนักศึกษาชาย	1	รายการ		848,000	2559
2559	ปรับปรุงหอพักนักศึกษาหญิง	1	รายการ		832,000	2559

2559	ปรับปรุงโรงเรือนสุกร	1	รายการ		526,000	
2559	อาคารโรงฝึกงาน	1	หลัง		6,370,000	
2561	อาคารโรงฝึกงาน พื้นที่ไม่ต่ำกว่า 4,000 ตรม.	1	หลัง		25,525,000.00	
2561	อาคารอเนกประสงค์ (2 ชั้น)	1	หลัง		5,470,000.00	
2561	ปรับปรุงหอพักหญิง (4 หลังๆ ละ 4 ห้อง)	1	รายการ		1,945,959.00	
2561	ปรับปรุงบ้านพักข้าราชการ ระดับ 3-4	1	รายการ		3,865,959.00	
2561	ปรับปรุงผ้าเพดานรอบชายคา ภายนอกอาคารอำนวยการ	1	รายการ		139,000.00	
2561	ซ่อมแซมคอกไก่	1	รายการ		119,000.00	
2561	ปรับปรุงบ้านพักครู ระดับ 5-6	1	รายการ		384,500.00	
2561	ปรับปรุงห้องน้ำ แผนกวิชาพืชศาสตร์	1	รายการ		301,900.00	
2561	ปรับปรุงหอพักหญิงชั้นเดียว ฐานวิทยาศาสตร์	1	รายการ		435,900.00	
2561	ปรับปรุงห้องน้ำหอพักหญิง ฐานวิทยาศาสตร์	1	รายการ		264,800.00	
2562	ปรับปรุงระบบไฟฟ้า	1	รายการ		1,116,000	
2562	ก่อสร้างอาคาร แพลต 14 หน่วย 4 ชั้น	1	หลัง		12,555,900	
2563	อาคารหอพักพร้อมครุภัณฑ์	1	หลัง		11,624,521.46	
2563	ปรับปรุงถนน	1	รายการ		7,400,000.00	
2564	ระบบประปาหมู่บ้าน แบบผิวดินขนาดใหญ่	1	รายการ		4,982,800.00	
2565	อาคารทรงงาน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน	1	หลัง		9,308,000	

ข้อมูลด้านงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ 2565

1. ประมาณการรายรับ 26,632,067 บาท

ก. เงินรายได้ (บกศ.) ยกมา	3,075,560	บาท
- ยอดยกมาจากปีปัจจุบัน	315,560	บาท
- คาดว่ามีรายรับในปีต่อไป	2,760,000	บาท

ข. เงินงบประมาณ ปี 2564 (ปีต่อไป) ที่คาดว่าจะได้รับ 23,556,507 บาท

งบบุคลากร	2,968,821	บาท
งบดำเนินงาน	4,886,256	บาท
งบลงทุน	5,052,800	บาท
งบเงินอุดหนุน	10,148,630	บาท
งบรายจ่ายอื่น	500,000	บาท

2. ประมาณการรายจ่าย 26,632,067 บาท

งบบุคลากร	2,968,821	บาท
- ค่าตอบแทนพนักงานราชการ	2,968,821	บาท
งบดำเนินงาน	4,886,256	บาท
- ค่าตอบแทน	350,000	บาท
- ค่าใช้สอย	600,000	บาท
- ค่าวัสดุ	2,015,560	บาท
- ค่าสาธารณูปโภค	1,920,696	บาท
งบลงทุน	5,052,800	บาท
- ครุภัณฑ์	70,000	บาท
- ที่ดินสิ่งก่อสร้าง	4,982,800	บาท
งบเงินอุดหนุน	10,148,630	บาท
- อุดหนุนพื้นฐาน	3,891,820	บาท
- อุดหนุนฐานวิทยาศาสตร์	5,842,000	บาท
- อุดหนุนสิ่งประดิษฐ์	42,000	บาท
- อุดหนุนกิจกรรม นอกท	50,000	บาท
- อุดหนุนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	322,810	บาท
งบรายจ่ายอื่น	300,000	บาท
- Fix it center	300,000	บาท
เงินรายได้สถานศึกษา	3,275,560	บาท

ประวัติความเป็นมาจังหวัดลำพูน

จังหวัดลำพูน เดิมชื่อเมืองหริภุญไชย เป็นเมืองโบราณ มีอายุประมาณ 1,343 ปี ตามพงศาวดารโยนกเล่าสืบต่อกันถึงการสร้างเมืองหริภุญไชย โดยฤาษีวาสุเทพ เป็นผู้เกณฑ์พวกเม็งคบุตร หรือ ชนเชื้อชาติมอญมาสร้างเมืองนี้ขึ้น ในพื้นที่ระหว่างแม่น้ำสองสาย คือ แม่น้ำกวง และแม่น้ำปิง เมื่อมาสร้างเสร็จได้ส่งทูตไปเชิญ ราชธิดา กษัตริย์เมืองละโว้พระนาม “จามเทวี” มาเป็นปฐมกษัตริย์ปกครองเมืองหริภุญไชย สืบราชวงศ์กษัตริย์ ต่อมาหลายพระองค์ จนกระทั่งถึงสมัยพระยาธิบาชจึงได้เสียการปกครองให้แก่พ่อขุนเม็งรายมหาราช ผู้รวบรวม แคว้นทางเหนือเข้าเป็นอาณาจักรล้านนา เมืองลำพูน ถึงแม้ว่า จะตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรล้านนา แต่ก็ได้เป็นผู้ถ่ายทอดมรดกทางศิลปและวัฒนธรรมให้แก่ผู้ที่เข้ามาปกครอง ดังปรากฏหลักฐานทั่วไปในเวียงกุมกาม เชียงใหม่และเชียงราย เมืองลำพูนจึงยังคงความสำคัญในทางศิลปะและวัฒนธรรมของอาณาจักรล้านนา จนกระทั่งสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เมืองลำพูนจึงได้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย มีผู้ครองนครสืบต่อกันมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ต่อมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เมื่อเจ้าผู้ครองนครองค์สุดท้าย คือ พลตรีเจ้าจักรคำ ขจรศักดิ์ ถึงแก่พิราลัย เมืองลำพูนจึงเปลี่ยนเป็นจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปกครอง สืบมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

“เมืองโบราณหริภุญไชย” อาณาจักรอันรุ่งเรืองและเก่าแก่ที่สุดในภาคเหนือ แบ่งเป็น ๔ ยุค คือ

ยุคประวัติศาสตร์แรกเริ่ม

ยุคหริภุญไชย

ยุคล้านนา

ยุคต้นรัตนโกสินทร์

“ยุคก่อนประวัติศาสตร์”

นครในตำนานถึงบ้านวังไฮก่อนที่จะเป็นเมืองลำพูนหรืออาณาจักรหริภุญไชย ในอดีตดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำปิง น้ำปิงน้ำกวงผืนนี้ เคยมีชื่อว่า “สมันตประเทศ” มาก่อน เหตุการณ์เกิดขึ้นในช่วงหลังพุทธกาลเล็กน้อยหรือราว ๒,๐๐๐ ปีที่ผ่านมา ว่าด้วยเรื่องราวของนักพรตฤๅษีที่เดินทางไกลมาจากชมพูทวีปสู่สุวรรณภูมิ ได้เข้ามาเผยแผ่ศาสนาพราหมณ์ ต่อมาได้ผสมผสานกับคนพื้นเมือง ก่อกำเนิดชุมชนกลุ่มแรกกลายเป็นบรรพบุรุษของชาว “ลัวะ”เม็ง” (มอญ) ณ ริมฝั่งแม่ระมิงค์ (แม่น้ำปิง)หลักฐานที่รองรับยืนยันถึงการมีอยู่จริงของมนุษย์ยุคก่อนอาณาจักรหริภุญไชย ได้แก่ โครงกระดูกที่ขุดพบ ณ บ้านวังไฮ ต.เวียงยอง อ.เมือง จ.ลำพูน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งนักโบราณคดีได้ทำการศึกษาพบว่ามียุระหว่าง ๒,๘๐๐ - ๓,๐๐๐ ปีมาแล้ว จัดเป็นมนุษย์ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายที่รู้จักประเพณีฝังศพด้วยการอุทิศสิ่งของให้ผู้ตายไว้ใช้ในปรโลก รู้จักทำเกษตรกรรม และตั้งหลักแหล่งไม่เร่ร่อนมีการติดต่อกับภายนอกทั้งซีกโลกตะวันตกคือกลุ่มของพ่อค้าอินโด-โรมัน เห็นได้จากการพบลูกปัด สร้อยกำไลในหลุมศพทำด้วยหินควอทซ์ และซีกโลกตะวันออก ค็นกลุ่มของอารยธรรมดองซอน กวางสี แถบเวียดนามเหนือและจีนใต้ ซึ่งได้นำเอาเครื่องประดับที่ทำด้วยสำริดมาแลกเปลี่ยนค้าขาย ชนกลุ่มนี้ต่อมาได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของประชากรในแคว้นหริภุญไชยอีก ๑,๐๐๐ ปีต่อมา

กำเนิดมนุษย์ถ้ำสู่สัญลักษณ์ภาพเขียนสีเมืองลำพูนมีสภาพภูมิศาสตร์สองลักษณะ กล่าวคือบริเวณอำเภอเมือง บ้านธิ ป่าซาง และเวียงหนองล่อง เป็นเขตที่ราบลุ่มริมน้ำประเภท “ดินดำน้ำชุ่ม” ส่วนอำเภอแม่ทา-ทุ่งหัว

ช้าง-ลี้และบ้านโง้งเป็นเขตของเทือกเขาสูงชัน โดยมากเป็นหินปูนมีทำเลที่ตั้งเหมาะแก่การตั้งหลักแหล่งที่อยู่อาศัยของมนุษย์ยุคหินซึ่งต้องใช้เพิงผาถ้ำไม้ไผ่จากแหล่งที่เป็นที่กำบังกาย จากหลักฐานที่ค้นพบใหม่ล่าสุดในปี พ.ศ.๒๕๕๒ ณ ดอยต้อดอนผาผึ้ง ต.ป่าพูล อ.บ้านโง้ง และดอยผาแดง กับดอยนกยูง ต.ศรีวิชัย อ.ลี้ รวมถึงการขุดขุดเพิงผาหินเป็นรูปรอยเท้าแบบ Rock Art ณ ด้านหลังวัดดอยสารภี อ.แม่ทา ได้พบร่องรอยของมนุษย์ยุคหินกลางถึงยุคหินใหม่มีอายุราว ๑,๐๐๐-๔,๐๐๐ ปีมาแล้ว คนกลุ่มนี้นับถือผี วิถีเร่ร่อนย้ายถิ่นฐานตามฤดูกาล บูชาอำนาจเหนือธรรมชาติที่มองไม่เห็น (Animism) สามารถผลิตเครื่องมือขวานหิน-ใบหอกเป็นอาวุธ ข้อสำคัญรู้จักเขียนภาพบนผนังถ้ำด้วยสีแดง สีที่ใช้มีส่วนผสมของเลือดนกพิราบ ไช้ขาว กาวยางหนังสัตว์หรือสามารถสื่อสารสัญลักษณ์ด้วยการใช้ขวานหินขุดขีดลวดลาย ภาพเหล่านี้สะท้อนถึงความเชื่อเรื่องการบูชารอยเท้า งานพิธีกรรมฝังศพ การตัดไม้ข่มนามก่อนการออกล่าสัตว์ ต่อมาเมื่อนุษย์เริ่มรู้จักใช้ไฟฟ้า ทำให้เปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคจากเนื้อดิบเป็นปรุงอาหารให้สุก มีการปั้นภาชนะดินเผาสำหรับใส่กระบอกธนูหม้อกระดุก มีการตกแต่งขุดขีดผิวดิน ภาชนะเป็นรูปงูไขว้ ในที่สุดเริ่มตั้งแต่ยุคเร่ร่อน มีการเลือกผู้นำเผ่าและเข้าสู่ยุคสังคมเกษตร ราว ๓,๐๐๐ ปีที่ผ่านมา

“ยุคทริภุญไชย”

ทริภุญไชย ปฐมอารยนครแห่งล้านนาทริภุญ

ไชยนครมีฐานะเป็นราชธานีแห่งแรกของภาคเหนือ เป็นรากฐานอารยธรรมอันเจริญรุ่งเรืองสูงสุดส่งในทุกๆ ด้านให้แก่อาณาจักรล้านนาค้นตั้งแต่ด้านพุทธศาสนา เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ศิลปกรรม วัฒนธรรม การทหาร ดังมีหลักฐานยืนยันจากศิลาจารึก ตำนาน โบราณสถาน โบราณวัตถุ ฯลฯ ปฐมอารยนครแห่งนี้เป็นบ่อเกิดแห่งการประดิษฐ์อักษรมอญโบราณในพุทธศตวรรษที่ ๑๕-๑๗ พบจำนวนมากถึง ๑๐ หลักเรื่องราวจากศิลาจารึกแสดงถึงอัจฉริยภาพด้านการปกครองและความรุ่งเรืองทางศาสนาอักษรมอญโบราณเหล่านี้ส่งอิทธิพล ด้านรูปแบบอักษรให้แก่อักษรในพุกาม สะเทิมรวมไปถึงอักษรพม่าและมอญที่ใช้ในปัจจุบัน นอกจากนี้แล้วยังเป็นต้นกำเนิดลายสือไท สมัยสุโขทัยในอีก ๔๐๐ ปีต่อมา และอักษรธรรมล้านนาให้แก่ชาวไทยภาคเหนือ (ไทวน) และต่อมาได้แพร่หลายไปสู่อักษรไทลื้อ ไทอาหม ไทใหญ่ ทริภุญไชยนครมีความเจริญรุ่งเรืองอย่างยิ่งและเป็นที่เลื่องลือในกลุ่มชนชาวตะวันออกเฉียงใต้ อันได้แก่ พุกาม นครวัด (เขมร) จำปา ศรีวิชัย นครศรีธรรมราช ละโว้ และจีน ทริภุญไชยได้กลายเป็นยุทธศาสตร์นครที่หลายๆ คว้นได้เข้ามาเยือนเพื่อสร้างสัมพันธไมตรีทางการทูต การค้า ทางสวัสดิการสังคมความเป็นอยู่สู่ความเห็นพ้องทางด้านวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าด้วยเหตุนี้ ศิลปวัฒนธรรมสมัยทริภุญไชยจึงเป็นผสมผสานศิลปะอันมีค่าได้อย่างลงตัว กษัตริย์ในราชสกุลจามเทวีวงศ์แห่งทริภุญไชยนคร ได้ครองราชสมบัติยาวนานสืบเนื่องต่อมาราว ๖๒๐ ปี มีพระมหากษัตริย์ทั้งสิ้นประมาณ ๕๐ พระองค์

สงครามสามนครสู่สายสัมพันธ์มอญหงสาวดี

เมื่อทริภุญไชยนครผ่านกาลเวลามาได้สามศตวรรษ รัชละโว้เมืองแม่แต่เดิมเคยเป็นเครือข่ายทวารวดีได้ถูกปกครองโดยขอม ทำให้ละโว้กลายเป็นศัตรูกับทริภุญไชย ยุคนี้รัฐทางใต้มีการแผ่แสนยานุภาพจากชายฝั่งทะเลมาสู่เขตที่ราบลุ่มภูเขาตอนในเพื่อขยายเส้นทางการค้าหลายระลอกทำให้เกิดสงครามครั้งใหญ่ระหว่าง

“นครศรีธรรมราช-ละโว้-ทริภุญไชย” จนกระทั่งถึงสมัยพระเจ้ากมลราชนครทริภุญไชยเกิดโรคห่าครั้งใหญ่

ประชาชนชาวมอญทริภุญไชยอพยพหนีไปอยู่เมืองหงสาวดี และสะเทิม(สุธรรมวดี) เป็นเวลา ๖ ปี เมื่อสร้างจาก

โรคระบาดได้นำเอาชาวมอญ-หงสาวดีและมีการถ่ายทอดทางอารยธรรมระหว่างชาวแม่ระมิงค์กับลุ่มน้ำสาละวิน จนเกิดประเพณีลอยพระโคม ในฤดูน้ำหลาก อันเป็นต้นกำเนิดของประเพณีลอยกระทงของสุโขทัยปัจจุบันชาวมอญจากหงสาวดียังคงตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านหนองคู เวียงเกาะกลาง ต.บ้านเรือน อ.ป่าซาง จ.ลำพูน และบ้านต้นโชค บ้านหนองคอบ อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ ด้วยการรักษามรดกวัฒนธรรมประเพณีชาวมอญ

สวาวาสิตินิ กษัตริย์ผู้ทรงธรรม

พุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๗ ถือว่าเป็นยุครุ่งเรืองของความเจริญทุกๆด้าน ประวัติศาสตร์ยุคนี้มีความชัดเจนขึ้นที่ละน้อยๆ ไม่เพียงแต่ปรากฏหลักฐานทางโบราณคดีอย่างมากมายเท่านั้น หากยังอ้างอิงได้ถึงหลักฐานทางด้านอักษรศาสตร์ กล่าวคือมีการพบศิลาจารึกอักษรมอญ-โบราณมากที่สุดในประเทศไทยหลังจากยุคของพญาอาทิตยราชมหาราชแห่งหริภุญไชยนครผู้ทรงชุบพระธาตุ และกระทำการสถาปนาพระบรมสารีริกธาตุกลางมหานครขึ้นเป็นศูนย์รวมความศรัทธาครั้งแรกของภาคเหนือแล้ว พระราชโอรสของพระองค์ คือพระเจ้าธรรมิกราชาได้สร้างพระอัฐารส(พระยืนสูง ๑๘ ศอก) ที่วัดอรัญญิการาม (วัดพระยืน) จนถึงยุคสมัยของพญาสวาวาสิตินิ หรือพญาสรพลหิทธิ กษัตริย์ผู้ทรงผนวช ระหว่างครองราชย์ ทรงถวายพระราชวังเขตวนาลัยให้สร้างวัดเขตวนาราม (วัดดอนแก้ว) ทรงผนวชพร้อมมเหสีและโอรส ทรงสร้างคันโพธิ์และประกาศเชิญชวนประชาชนให้คำจูนต้นโพธิ์ถือเป็นต้นแบบของกษัตริย์ในยุคต่อมาที่ดำเนินรอยตามในส่วนของการกัลปนาวังเพื่อสร้างวัด การผนวชขณะครองราชย์ และประเพณี “ไม่ก้าสะหลี” ของชาวล้านนาต่อมา

อรุณรุ่งแห่งพุทธประทีป

ก่อนยุคหริภุญไชยนครคนพื้นเมืองชาวลัวะดั้งเดิมเคยบูชาผีแถน ผีบรรพบุรุษที่เรียกว่า “ผีปู่แสะย่าแสะ” มีการบูชาเสาสะกัง หรือเสาอินทขิล ต่อมายอมรับเอาศาสนาพราหมณ์จากฤๅษีนักพรต ล่วงสู่ยุคหริภุญไชยจึงมีการสถาปนาศาสนาพุทธแห่งแรกของภาคเหนือ กระทั่งเปลี่ยนเป็นนิกายลังกาวงศ์ รามัญวงศ์ ฯลฯ ศาสนาทุกลัทธิในหริภุญไชยนคร ได้รับการแผ่ขยายไปสู่เมืองอื่นๆ ทั้งในล้านนา ล้านช้าง สิบสองปันนา ลำแสงแรกแห่งพระพุทธศาสนารุ่งเรืองไสวขึ้นนับตั้งแต่ได้มีการชุบพระบรมสารีริกธาตุในส่วนของพระเศวตธาตุ ณ บริเวณวัดพระธาตุหริภุญไชยปัจจุบัน ในรัชสมัยของพญาอาทิตยราช ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๗ ทรงสถาปนาพระบรมธาตุเจดีย์ขึ้นแห่งแรกในภาคเหนือ โบราณราชประเพณีกำหนดให้พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์จักต้องมากราบนมัสการพระบรมธาตุเจดีย์แห่งนี้ก่อนพระราชพิธีบรมราชาภิเษก มีหลักฐานปรากฏว่าแม้แต่หลวงจีนทิเบตในแต่ละปีก็ต้องจาริกแสวงบุญด้วยการมาสักการะพระมหาธาตุเจดีย์หริภุญไชยสะท้อนว่าเมืองลำพูนคือศูนย์กลางของพุทธศาสนาแห่งลุ่มแม่น้ำปิง วัง ยม น่าน ตลอดลุ่มน้ำโขง-สาละวิน ตราบถึงวันนี้ ลำพูนได้กลายเป็นศูนย์รวมอารยธรรมทางพุทธศาสนาแห่งอาณาจักรล้านนา ซึ่งศาสนสถานปรากฏให้เห็นในปัจจุบันได้แก่ วัดพระธาตุหริภุญชัย วัดพระพุทธรูปตากผ้าในอำเภอป่าซาง และวัดพระพุทธรูปห้วยต้มในอำเภอลี้ เป็นต้น องค์พระบรมเจดีย์ในวัดพระธาตุหริภุญชัยเชื่อว่าเป็นพระเจดีย์ที่เก่าแก่ที่สุดโดย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ ๔ ได้ทรงยกย่องและสถาปนาพระบรมธาตุเจดีย์องค์นี้พร้อมทั้งได้จารึกไว้ว่าเป็นพระเจดีย์องค์หนึ่งในแปด พระบรมธาตุเจดีย์ที่มีชื่อเสียงที่สุดในประเทศไทย วัดพระธาตุหริภุญชัยยังได้ชื่อว่า เป็นพระบรมธาตุเจดีย์ประจำราศีของผู้เกิดปีระกาอีกด้วย

จามเทวี : แม่เมือง-มิ่งเมือง

ภายหลังจากการล่มสลายของเมือง “สมันตประเทศ” ด้วยการขาดผู้นำที่ทรงคุณธรรม กลุ่มนักพรตฤๅษีผู้มีบทบาทในการสร้างเมืองตั้งแต่เริ่มแรก ได้กอบบ้านกู้เมืองขึ้นมาใหม่ในราวปี พ.ศ.๑๒๐๔ เฉลิมนามว่า “หริภุญไชยนคร” โดยได้อัญเชิญราชธิดาของพระเจ้ากรุงละโว้นามว่า “พระนางจามเทวี” มาเป็นปฐมกษัตริย์ในปี พ.ศ.๑๒๐๖ พระนางทรงนำเอาอารยธรรมชั้นสูงแบบทวารวดีขึ้นมาทางแม่น้ำปิงสู่ดินแดนภาคเหนือของไทยเป็นครั้งแรกทรงรวบรวมชนพื้นเมืองกลุ่มต่างๆเข้าด้วยกันภายใต้การปกครองแบบทศพิธราชธรรมทรงประกาศพระพุทธศาสนาให้เลื่องลือไกลด้วยการสร้างวัดวาอารามกระจายทั่วดินแดน อีกทั้งยังทรงขยายอาณาเขตความเจริญไปยังลุ่มน้ำต่างๆ อาทิเมืองเขลางคนคร-อแล่มพางค์(ลำปาง) แห่งลุ่มน้ำวัง เวียงเถาะ เวียงท่ากาน เวียงมะโน เวียงฮอด บ้นปลายพระชนม์ชีพทรงสละราชสมบัติให้แก่พระราชโอรสฝาแฝด “เจ้ามหันตยศ เจ้านันนยศ” ให้ครองแคว้นหริภุญไชย-เขลางคนครสืบมา ในขณะที่พระองค์ทรงครองศีลอุบาสิกา คุณงามความดีที่ทรงกระทำไว้เป็นที่ขจรขยายมีมากเกินคณานับ จนได้รับฉายาว่าเป็น “พระแม่เมือง-พระมิ่งเมือง” ของชาวเมืองหริภุญไชย “ยุคล้านนา”

ยามสิ้นแสงอสดงคตหริภุญไชยนครผ่านกาลเวลอันรุ่งโรจน์มานานถึงหกศตวรรษด้วยกิตติศัพท์ความอุดมสมบูรณ์มั่งคั่งของคราทำให้เป็นที่หมายปองของ “พญามังราย” เจ้าผู้ครองแคว้น “หิรัญนครเงินยาง” แถบเมืองเชียงราย ปี พ.ศ.๑๘๒๔ พญามังรายได้ยกกองทัพอันแข็งแกร่งมาเผาแคว้นหริภุญไชยจนวายวอด ในสมัย “พญาธิบยา” แต่พญามังรายก็ไม่ประทับอยู่ที่เมืองหริภุญไชย โดยให้เหตุผลว่าเป็นเมืองพระธาตุ อีกเหตุผลหนึ่งชัยภูมิไม่เหมาะสมเป็นเมืองขนาดเล็ก การขยายตัวของเมืองเป็นไปได้ยากจึงให้อ้ายฟ้าหรือขุนฟ้าครองเมืองหริภุญไชยแทนและย้ายราชธานีใหม่ไปอยู่ที่ “เวียงชะแ่ว” หรือ “เวียงแจ้เจียงกุ่ม” และย้ายไปอยู่ที่ “เวียงกุ่มกาม” และ “นพบุรีนครพิงค์เชียงใหม่” ในปี พ.ศ.๑๘๓๙ โดยการผนวกแคว้นหริภุญไชยและแคว้นโยนกเข้าด้วยกัน โดยมีเชียงใหม่เป็นศูนย์กลาง ส่วนหริภุญไชยเป็นส่วนกลางด้านศาสนาโดยให้บูรณะพระธาตุหริภุญไชยสร้างมณฑปทรงปราสาทที่พญาสุพัลลภสร้างไว้ให้สูงขึ้นเป็น ๓๒ คอกได้ถวายเป็นพุทธบูชาสักระยะแล้วพระธาตุหริภุญไชยและสิ่งให้กษัตริย์เมืองเชียงใหม่องค์ต่อมาทุกพระองค์มีหน้าที่ในการดูแลบูรณะวัดพระธาตุหริภุญไชยสืบต่อมา

ในปี พ.ศ.๑๙๙๐ สมัยพญาติโลกราชกษัตริย์เมืองเชียงใหม่ ราชวงศ์มังรายลำดับที่ ๙ ได้อาราธนาพระมหาเมธังกรมาเป็นผู้ควบคุมการบูรณะและเสริมองค์พระธาตุขึ้นใหม่โดยปรับปรุงโดยสร้างพระธาตุจากเจดีย์ทรงปราสาทเป็นทรงพระซังหรือทรงลังกาตามแบบพระพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์ของเมืองเชียงใหม่โดยก่อเป็นเจดีย์สูงขึ้นเป็น ๓๒ คอก กว้างขึ้นเป็น ๕๒ คอกเป็นรูปทรงที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน ในปี พ.ศ.๒๐๕๔ สมัยพระเมืองแก้ว กษัตริย์เมืองเชียงใหม่ ราชวงศ์มังราย ลำดับที่ ๑๑ ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่วัดพระธาตุหริภุญไชยเป็นประจำทุกปี ได้ป่าวร้องโฆษณาเรียไร่ จำยซื้อทองบงค์พระธาตุเจดีย์เป็นทองแดงหนักสิบเก้าแสนแปดหมื่นห้าพันสี่ร้อยบาทสองสลึงแล้วลงรักปิดทองคำเปลว ให้สร้างพระวิหารหลวง แล้วสร้างรั้วรอบพระบรมธาตุ (สัตตบัณฺชร) ระเบียงหอก ๕๐๐ เล่ม เกรณฑ์กำลังพลเรือและก่อกำแพงเมืองหริภุญไชยด้วยอิฐในปี พ.ศ. ๒๐๕๙ เพื่อป้องกันภัยจากอูยธยา

จนมาถึงสมัยพญาเกือนา กษัตริย์ล้านนาองค์ที่ ๖ ทรงอาราธนาพระสุมนเถระจากสุโขทัยในปี มาจำพรรษาที่วัดพระยืน พ.ศ.๑๙๑๒ เมืองหริภุญไชยก่อน เมื่อสร้างวัดบุปผาราม(สวนดอก)พระสุมนเถระจึงมาจำพรรษาที่แห่งนี้จนถึงแก่มรณภาพในปี พ.ศ.๑๙๓๒ นับว่าพระสุมนเถระได้มาวางรากฐานพระพุทธศาสนาที่ถิลงักวาศในเมือง

เชียงใหม่ให้เป็นศูนย์กลางแทนนิกายเดิม(รามัญวงศ์)ที่มีหริภุญไชยเป็นศูนย์กลางแต่เมืองเดิม และในสมัยต่อมา คือ พญาแสนเมืองมา ในราวปี พ.ศ.๑๙๕๑มีพระราชกรณียกิจด้านทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยโปรดให้ห่มพระบรมธาตุเจดีย์หริภุญไชยด้วยแผ่นทองคำหนักสองแสนหนึ่งหมื่นบาทหรือ ๒๕๒ กิโลกรัม “ยุคต้นรัตนโกสินทร์”

การใช้วิถีโศบายทางการเมืองระหว่างล้านนา (เชียงใหม่) กับสยามประเทศเป็นไปอย่างชิงไหวชิงพริบ เจ้าเมืองฝ่ายเหนือใช้ความพยายามอย่างยิ่งยวดที่จะรักษาประเทศล้านนาเอาไว้ แต่มีอาจด้านแรงคุกคามข้างฝ่าย สยามประเทศได้ เนื่องจากสยามได้ใช้วิธีหลายรูปแบบที่จะรวมล้านนาให้เป็นหนึ่งเดียว อาทิ ส่งนักกฎหมายฝรั่ง และหมอสอนศาสนาเข้ามาอยู่ในเชียงใหม่ อีกทั้งส่งข้าหลวงสามหัวเมืองมาประจำ

หลังจากจากที่รัฐบาลส่วนกลางสยามได้เซ็นสนธิสัญญาเบาริง กับอังกฤษในปี พ.ศ. ๒๓๙๘ (สมัยรัชกาลที่ ๔) บริษัทอังกฤษก็มีสิทธิเข้ามาทาสัมปทานไม้ในล้านนาได้ เพียงแค่ขออนุญาตต่อเจ้าผู้ครองนครโดยตรงจนเกิดกรณีพิพาทขึ้นหลายครั้งระหว่างเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่กับบริษัททำไม้รัฐบาลกลางเห็นว่าผลประโยชน์การทำไม้กับชาวตะวันตกมีรายได้มหาศาล จึงทำสนธิสัญญาเชียงใหม่ขึ้น ๒ ครั้ง ในปีพ.ศ.๒๔๑๖ และพ.ศ.๒๔๒๖ เนื้อหาสาระอยู่ที่การลดอำนาจเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ลงไม่ให้เข้ามามีบทบาทด้านสัมปทานได้ พร้อมส่งเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางเข้ามาดูแลเชียงใหม่ และจัดตั้งกรมป่าไม้ขึ้นที่ในปี พ.ศ.๒๔๓๗ สถานการณ์ครั้งนั้นเป็นเหตุสำคัญให้เกิดการปฏิรูปการปกครองแผ่นดินขึ้น โดยรวบรวมอำนาจการปกครองทั้งหมดให้อยู่กับส่วนกลาง ลดบทบาทของเจ้าเมืองฝ่ายเหนือให้น้อยลง ยกเลิกฐานะหัวเมือง ประเทศราชจัดเป็นหน่วยปกครองที่เรียกว่า “มณฑล” โดยส่งข้าราชการจากส่วนกลางเข้ามาปกครองกระทั่งเจ้าดาราดิเรกรัตนไพโรจน์ เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ ๗ ถึงแก่พิราลัย ได้เกิดการแย่งชิงอำนาจขึ้น ท่ามกลางทายาทจึงเป็นโอกาสอันดีของทางส่วนกลางที่จะใช้ฉวยโอกาสข้ออ้างเข้ามาจัดระเบียบการปกครองเมืองลำพูนใหม่ อย่างเบ็ดเสร็จเรียบร้อย

"ยุคเก็บผักใส่ซ้าเก็บข้าใส่เมือง"หลังจากขับไล่พม่าออกจากเมืองล้านนาแล้ว พญาเจ้าบ้านได้รับการแต่งตั้ง ให้เป็นเจ้าเมืองเชียงใหม่ส่วนพญากาวีละให้เป็นเจ้าเมืองลำปางโดยพิธีดังกล่าวทำขึ้นที่วัดพระธาตุหริภุญไชย เชียงใหม่สามารถปกครองตนเองได้ในฐานะเมืองประเทศราชของราชอาณาจักรสยาม แต่ในขณะเดียวกันพม่ายังไม่หมดอำนาจเสียทีเดียว คอยมาคุกคามเชียงใหม่อยู่ไม่ขาด พญาเจ้าบ้านซึ่งมีประชากรอยู่น้อยนิดไม่สามารถต่อสู้กับพม่าได้จึงชักชวนกันทั้งบ้านเมือง และหนีไปอยู่กับเจ้าเจ็ดตนที่เมืองลำปางเมื่อพญาเจ้าบ้านเสียชีวิตลง พระเจ้ากรุงธนบุรีได้แต่งตั้งพญากาวีละขึ้นครองเมืองเชียงใหม่แทนในปี พ.ศ.๒๓๒๕ ซึ่งในขณะนั้นเชียงใหม่เป็นเมืองร้างพม่ายังมีอิทธิพลอยู่ การที่จะฟื้นฟูเชียงใหม่จึงเป็นปัญหาหนักพญากาวีละจำต้องค่อยๆ รวบรวมไพร่พลให้มั่นคงโดยขอผู้คนจากเมืองลำปางและกลุ่มไพร่เดิมอีกจำนวนหนึ่งใช้ เวียงป่าซาง เป็นฐานะที่มั่นรวบรวมผู้คนซึ่งเรียกว่า “เก็บหอมมอมไพร่” พญากาวีละใช้เวลารวบรวมชาวบ้านนานถึง ๑๔ ปี จึงจักสามารถเข้าไปฟื้นฟูและตั้งเมืองเชียงใหม่ได้ในปี พ.ศ. ๒๓๘๘ และฟื้นฟูเมืองลำพูนขึ้นมาใหม่แต่งตั้งพญาบุริรัตนคำพันเป็นเจ้าเมืองลำพูนชื่อว่า พญาลำพูนชัย และเจ้าบุญมาน้องคนสุดท้ายของเจ้าเจ็ดตนเป็นพญาอุปราช โดยนำคนมาจากเมืองลำปาง ๕๐๐ คน จากเมืองเชียงใหม่อีก ๑,๐๐๐ คน และกวาดต้อนคนยองจำนวน ๑๐,๐๐๐ คนให้อยู่ที่เมืองลำพูนตรงข้ามกับ

พระธาตุเจ้าหริภุญชัย อีกฟากหนึ่งของแม่น้ำกวังกลุ่มชาวยองเหล่านี้ต่อมาได้เป็นช่างทอผ้า สล่าช่างฝีมือ ผู้มีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูวัฒนธรรมล้านนาให้แก่เมืองลำพูน

นอกจากชาวยองแล้ว ยังมีอีกกลุ่มชนที่เคยกวาดต้อนมาได้สมัยเมื่อพญากาวิละอยู่เวียงป่าซาง คือกลุ่มเมืองแถบตะวันตกริมแม่น้ำคง ได้แก่ บ้านสะต๋อยสอยไร บ้านวังลุง วังกาศ น่าจะเป็นกลุ่มชาวลัวะ ชาวเม็ง อีกกลุ่มคือพวกชาวไตใหญ่จากเมืองปู เมืองปัน เมืองสาด เมืองนาย เมืองซาด เมืองแหน กลุ่มที่ตามมาภายหลังก็คือกลุ่มชาวไตเงินจากเมืองเชียงตุง และทยอยกันเข้ามาอีกระลอกเพื่อหนีภัยสงครามคือกลุ่มไตลื้อในเขตอำเภอบ้านธิ ชาวหลวยจากบ้านออนหลวย ในยุคนี้นักประวัติศาสตร์ขนานนามว่ายุค “เก็บผักใส่ส้า เก็บข้าใส่เมือง” การอพยพยังคงมีมาอย่างต่อเนื่องจนถึงหลังสงครามมหาเอเชียบูรพาการไล่ล่าเหยียดชาวยอง และชาวลื้อได้สิ้นสุดลงเมื่อมีการกำหนดปักปันเขตแดนประเทศไทย - จีน - พม่า - ลาวอย่างชัดเจน และปัจจุบันเมืองยองขึ้นอยู่กับปกครองของสหภาพพม่า

คำขวัญจังหวัดลำพูน

“พระธาตุเด่น พระรอดขลัง ลำไยดัง กระเทียมดี ประเพณีงาม จามเทวี ศรีหริภุญชัย”

ตราประจำจังหวัด

เจดีย์ในดวงตรา หมายถึง พระธาตุหริภุญชัย ซึ่งกล่าวกันว่ามีพระบรมธาตุของพระพุทธเจ้าประดิษฐานอยู่นับเป็นปูชนียสถานสำคัญ เป็นที่เคารพนับถือของชาวเมืองและจังหวัดใกล้เคียง

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 (สายเอเชีย) เป็นระยะทาง 689 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินสายถนนพหลโยธินเป็นระยะทาง 724 กิโลเมตร และตามทางรถไฟ 729 กิโลเมตร ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 18 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 องศาตะวันออก อยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคเหนือและอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงหรือพื้นที่สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ

ขนาด

จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีขนาดเล็กที่สุดของภาคเหนือมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 4,505.882 ตร.กม. หรือประมาณ 2,815,675 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.85 ของพื้นที่ ภาคเหนือตอนบน บริเวณที่กว้างที่สุดประมาณ 43 กม. และยาวจากเหนือจดใต้ 136 กม.

ตารางแสดงขนาดพื้นที่ที่จำแนกตามรายอำเภอของจังหวัดลำพูน

รายชื่ออำเภอ	ขนาดพื้นที่ (ตร.กม.)	คิดเป็นร้อยละ ของพื้นที่ทั้งหมด	ระยะทางห่างจาก จังหวัด (กม.)
1. อำเภอเมืองลำพูน	479.825	10.78	-
2. อำเภอป่าซาง	299.950	6.52	11
3. อำเภอบ้านโฮ่ง	596.901	13.31	36
4. อำเภอแม่ทา	762.630	16.68	25
5. อำเภอลี้	1,701.990	37.96	105
6. อำเภอทุ่งหัวช้าง	486.129	10.79	105
7. อำเภอบ้านธิ	129.024	2.72	26
8. อำเภอเวียงหนองล่อง	49.433	1.24	45
รวมทั้งสิ้น	4,505.882	100	

อาณาเขต

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ อ.สารภี อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่
- ทิศใต้ ติดต่อกับ อ.เถิน จ.ลำปาง และ อ.สามเงา จ.ตาก
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อ.ห้างฉัตร อ.สบปราบ อ.เสริมงาม จ.ลำปาง
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อ.ฮอด อ.จอมทอง อ.หางดง อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่

สภาพพื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบหุบเขาและพื้นที่ภูเขาที่ราบอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด ส่วนหนึ่งของที่ราบแอ่งเชียงใหม่-ลำพูน หรือที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง แม่น้ำกว๊ม เป็นที่ตั้งของอำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง ตัวเมืองลำพูนมีระดับความสูง 290.29 เมตร จากระดับน้ำทะเล ปานกลาง และตอนเหนือของอำเภอบ้านโฮ่ง มีความสูงเฉลี่ย 200 - 400 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง พื้นที่ค่อยลาดสูงขึ้นในตอนกลางทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ และตะวันตกเฉียงใต้ ตั้งแต่อำเภอแม่ทา ตอนใต้ของอำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอทุ่งหัวช้าง และอำเภอเถิน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงและภูเขาสูง มีระดับ ความสูง ระหว่าง 400 - 800 เมตร ขึ้นไป ระดับความสูง จะลดลงเมื่อเข้าเขตที่ราบในอำเภอเถิน ที่ระดับ ความสูงประมาณ 400 - 800 เมตร แล้วค่อย ๆ ยกตัวสูงขึ้นมาทางทิศใต้ ซึ่งเป็นเขตชายแดนติดต่อกับจังหวัดลำปางและจังหวัดตากที่ระดับความสูง 600 - 1,000 เมตร

การใช้ที่ดินของจังหวัดลำพูน

จังหวัดลำพูนมีเนื้อที่ทั้งหมด จำนวน 2,816,178 ไร่ แบ่งเป็นเนื้อที่ป่า จำนวน 1,592,672 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 56.55 เป็นเนื้อที่การใช้ประโยชน์ทางการเกษตร จำนวน 692,183 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 24.57 และเป็นเนื้อที่ที่ใช้ประโยชน์นอกการเกษตร จำนวน 420,467 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.93

จังหวัด	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	เนื้อที่ป่าไม้ (ไร่)	เนื้อที่ใช้ประโยชน์ ทางการเกษตร (ไร่)	เนื้อที่ใช้ประโยชน์ นอกการเกษตร (ไร่)
ลำพูน	2,816,178	1,592,672	692,183	420,467

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดลำพูนตั้งอยู่ในภาคเหนือ ซึ่งตามตำแหน่งที่ตั้งอยู่ในเขตร้อนที่ค่อนข้างไปทาง เขตอากาศอบอุ่น ในฤดูหนาวจึงมีอากาศเย็นค่อนข้างหนาว แต่เนื่องจากอยู่ลึกเข้าไปใน แผ่นดินห่างไกลจากทะเล จึงมีฤดูแล้ง ที่ยาวนาน และอากาศจะร้อนถึงร้อนจัดในฤดูร้อน จังหวัดลำพูนมีสภาพภูมิอากาศแตกต่างกันอย่างเด่นชัด 3 ช่วงฤดู คือช่วงเดือนมีนาคม กับเมษายนมีอากาศร้อน ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม จะมีฝนตกชุกเป็นฤดูฝน และช่วงเดือนพฤศจิกายนถึง เดือนกุมภาพันธ์มีอากาศหนาวเย็นเป็นฤดูหนาว ซึ่งฤดูหนาวและฤดูร้อนนั้น เป็นช่วงฤดูแล้งที่มีระยะเวลาติดต่อกันประมาณ 6 เดือน ในช่วงฤดูฝนอีก 6 เดือน นั้น อากาศจะไม่ร้อนเท่ากับ ในฤดูร้อน และไม่หนาวเย็นเท่า ฤดูหนาว คือมีอุณหภูมิปานกลางอยู่ระหว่างสองฤดูดังกล่าว

การแบ่งเขตการปกครอง

จังหวัดลำพูน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ 51 ตำบล 577 หมู่บ้าน, 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด, 1 เทศบาลเมือง, 39 เทศบาลตำบล, 17 องค์การบริหารส่วนตำบล และ 17 ชุมชน

อำเภอ	ขนาดพื้นที่ (ตร.กม.)	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาลเมือง / ตำบล	อบต.	ชุมชน	ระยะทาง ห่างจาก จังหวัด (กม.)
1. อำเภอเมืองลำพูน (รวมเทศบาลเมืองลำพูน/ เทศบาลตำบล)	479.825	15	159	14	1	17	-
2. อำเภอป่าซาง	299.950	9	90	4	4	-	11
3. อำเภอบ้านโฮ่ง	596.901	5	62	2	4	-	36
4. อำเภอแม่ทา	762.630	6	71	7	1	-	25
5. อำเภอลี้	1,701.990	8	99	7	3	-	105
6. อำเภอทุ่งหัวช้าง	486.129	3	35	1	3	-	105
7. อำเภอบ้านธิ	129.024	2	36	1	1	-	26
8. อำเภอเวียงหนองล่อง	49.433	3	25	3	-	-	45
รวม	4,505.882	51	577	39	17	17	

ประชากร

ปี 2561 จังหวัดลำพูน มีประชากร จำนวน 406,168 คน แยกรายละเอียดดังนี้

- เพศชาย จำนวน 196,196 คน
- เพศหญิง จำนวน 209,972 คน
- ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 90.11 คนต่อตารางกิโลเมตร

ข้อมูลประชากรและจำนวนบ้านแยกอำเภอ

อำเภอ	ทะเบียนราษฎร ปี 2561			
	ชาย	หญิง	รวม	จำนวนบ้าน
1. เมืองลำพูน	68,992	77,546	146,538	74,310
2. ป่าซาง	26,401	28,706	55,107	23,740
3. บ้านโฮ่ง	35,166	34,870	70,036	24,501

อำเภอ	ทะเบียนราษฎร ปี 2561			
	ชาย	หญิง	รวม	จำนวนบ้าน
4. แม่ทา	19,176	19,853	39,026	16,490
5. ถ้ำ	19,391	20,671	40,062	15,722
6. พุ่งหัวซาง	10,132	10,044	20,176	7,420
7. บ้านธิ	8,553	9,217	17,770	7,417
8. เวียงหนองล่อง	8,385	9,065	17,450	7,417
รวม	196,196	209,972	406,168	177,017

-

ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของพื้นที่ และประชากรแยกรายอำเภอ จังหวัดลำพูน

อำเภอ	ขนาดพื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)		ประชากร (คน)		ความหนาแน่น ประชากรต่อพื้นที่ 1 ตร. กม.
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. เมือง	479.825	10.78	146,538	36.08	304.12
2. ป่าซาง	299.950	6.52	55,107	13.57	184.88
3. บ้านโฮ้ง	596.901	13.31	70,036	17.24	67.54
4. แม่ทา	762.630	16.68	39,026	9.61	51.38
5. ถ้ำ	1,701.990	37.96	40,062	9.86	41.02
6. พุ่งหัวซาง	486.129	10.79	20,176	4.97	41.46
7. บ้านธิ	129.024	2.72	17,770	4.38	136.78
8. เวียงหนองล่อง	49.433	1.24	17,450	4.30	354.74
รวม	4,505.882	100	406,168	100	90.11

สถานศึกษาในจังหวัด

อุดมศึกษา

- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
- มหาวิทยาลัยธนบุรี ศูนย์ลำพูน
- มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง วิทยาเขตลำพูน
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศูนย์หริภุญชัย จังหวัดลำพูน
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ วิทยาเขตลำพูน

อาชีวศึกษา

- วิทยาลัยเทคนิคลำพูน
- วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน
- วิทยาลัยการอาชีพป่าซาง
- วิทยาลัยการอาชีพบ้านโฮ่ง

ด้านการเกษตรกรรม

จังหวัดลำพูนมีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตร รวม 639,916 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 22.72 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด จำนวนเกษตรกร 71,798 คน คิดเป็นร้อยละ 47.17 ของประชากรทั้งหมด

ด้านการอุตสาหกรรม

ปี 2553 จังหวัดลำพูนมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด 923 โรงงาน เงินลงทุน 86,430 ล้านบาท การจ้างงานกว่า 68,652 คน แยกเป็น นอกเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จำนวน 848 โรงงาน มีเงินลงทุน 19,593 ล้านบาท มีคนงาน 27,061 คน รวมโรงงานที่ตั้งในพื้นที่สวนอุตสาหกรรมเอกชนในเครือสหพัฒน์อินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด จำนวน 16 โรงงาน เงินลงทุนประมาณ 6,491 ล้านบาท คนงาน 9,306 คน โรงงานที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ที่เปิดดำเนินการแล้ว 75 โรงงาน มีเงินลงทุน ประมาณ 66,837 ล้านบาท และมีแรงงานประมาณ 41,591 คน มีมูลค่าการส่งออก (ปี 2552) 41,730 ล้านบาท

สรุป ภาวะการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดลำพูน จังหวัดลำพูนมีโรงงานอุตสาหกรรม กระจายอยู่ทุกพื้นที่ของแต่ละอำเภอ แต่ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองลำพูนมากที่สุด รองลงมา คือ อำเภอป่าซาง และอำเภอแม่ทา โดยทั้ง 3 อำเภอมีอาณาเขตติดต่อกัน มีปัจจัยด้านวัตถุดิบในการผลิต ด้านแรงงาน ด้านคมนาคมขนส่ง ที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุน ซึ่งการลงทุนส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรม ที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบ และทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น

การเกษตร

สินค้าสำคัญของจังหวัด

สินค้าเกษตร ลำไย แหล่งผลิตที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอเมือง ป่าซาง ลี้ และบ้านโฮ้ง กระเทียม แหล่งผลิตสำคัญ ได้แก่ อำเภอลี้ ป่าซาง และบ้านโฮ้ง หอมแดง แหล่งผลิตสำคัญ ได้แก่ อำเภอบ้านโฮ้ง ลี้ และป่าซาง พืชผัก แหล่งผลิตสำคัญ ได้แก่ อำเภอเมือง และอำเภอบ้านโฮ้ง โดยลำพูนนับเป็นแหล่งผลิต พืชผักที่สำคัญของภาคเหนือ ผลผลิตส่วนหนึ่งจะป้อนเป็นวัตถุดิบแก่โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูป และส่วนหนึ่งจะถูกส่งไปจำหน่ายในจังหวัดต่าง ๆ เช่น เชียงใหม่ ลำปาง กรุงเทพฯ นครสวรรค์ ฯลฯ

สินค้าหัตถกรรม ผ้าฝ้ายทอมือ นิยมทำกันทุกอำเภอเป็นอาชีพเสริมหลังจากเสร็จสิ้นงานเกษตรกรรม แต่ที่มีชื่อเสียงมากคือ อำเภอป่าซาง โดยเฉพาะที่บ้านหนองเงือก หมู่ที่ 5 ตำบลแม่แรง ผ้าฝ้ายทอมือของจังหวัดลำพูนทำกันในหลายรูปลักษณะ ทั้งผ้าผืนสำหรับนำไปตัดเย็บผ้าชิ้น เสื้อผ้าสำเร็จรูป ตลอดจนอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน เช่น ผ้าปูโต๊ะ ที่รองแก้ว-จาน ฯลฯ ในด้านการจำหน่ายผ้าทอและผลิตภัณฑ์นั้น โดยทั่วไปอาศัยตลาดใหญ่เป็นหลักคือ กรุงเทพฯ และเชียงใหม่ ผ้าไหมยกดอก โรงงานผลิตผ้าไหมยกดอกที่มีชื่อเสียงของจังหวัดลำพูนคือโรงงาน เพ็ญศิริไหมไทย ซึ่งได้มีการปรับปรุงแบบด้านลวดลาย โดยอาศัยลายผ้าในสมัยโบราณประยุกต์ ปรับปรุงประกอบกับฝีมือที่ประณีต ทำให้ผ้าไหมยกดอกของลำพูนมีเอกลักษณ์และมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักทั่วไป ไม่แกะสลัก แหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในเขตอำเภอแม่ทา มีการแกะสลักไม้จามจรีเป็นรูปคน สัตว์ เครื่องใช้ และเครื่องประดับภายในบ้าน เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เซรามิกส์ ถึงแม้ว่าจะมีโรงงานผลิตเพียงไม่กี่โรงแต่ก็สามารถสร้างมูลค่าในการจำหน่ายให้ กับจังหวัดลำพูน โดยมีการส่งออกไปจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศมูลค่าปีละหลายล้านบาท โดยผลิตภัณฑ์ ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของเครื่องใช้และเครื่องตกแต่งบ้านในลักษณะการเลียนแบบ ของโบราณ ซึ่งเป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศ

สินค้าอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่ได้แก่ สินค้าที่ผลิตจากโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือและสวนอุตสาหกรรมบริษัทสหพัฒนา อินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ได้แก่ - ชิ้นส่วนและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ - ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ - อาหารและเครื่องดื่ม - การแปรรูปพืชผลทางการเกษตร - อัญมณีและเครื่องประดับ - เครื่องหนัง - เสื้อผ้าสำเร็จรูป

วัฒนธรรมประเพณี

- งานของดีศรีหริภุญชัย
- งานประเพณีสงกรานต์
- งานประเพณีสรงน้ำพระธาตุหริภุญชัย (แปดเป็ง)
- งานเทศกาลลำไย
- งานพระนางจามเทวี
- งานฤดูหนาวและกาชาด
- งานแต่งสือวดลาย ผ้าฝ้ายดอนหลวง อำเภอป่าซาง
- งานแห่แคร่หลวง ลอยกระทง อำเภอบ้านโฮ่ง

สถานที่ท่องเที่ยว

อุทยานแห่งชาติแม่วง

สามารถเดินทางไปตามหลวงหมายเลข 106 (สายลำพูน - ลี้) บริเวณกิโลเมตรที่ 47 แล้วเข้าทางหลวงหมายเลข 1087 (สายลี้ - ก้อ)

วัดศรีดอนชัย

ตั้งอยู่ที่ 147 หมู่ที่ 10 บ้านศรีดอนชัย ตำบลบ้านธิ สามารถเดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 11 ระหว่างกิโลเมตรที่ 76 - 77 เข้าไป 2 กิโลเมตร

วัดมหาวัน

วัดมหาวันตั้งอยู่ริมถนนจามเทวี ตำบลในเมือง อำเภอเมืองลำพูน ห่างจากศาลากลางจังหวัดประมาณ 500 เมตร เลียบไปตามคูเมืองเก่า

อนุสาวรีย์พระนางจามเทวี

อนุสาวรีย์พระนางจามเทวี ตั้งอยู่ตำบลในเมืองบริเวณสวนสาธารณะหนองดอก ห่างจากศาลากลางจังหวัดประมาณ ๑ กิโลเมตร

วัดมหาธาตุเจดีย์ศรีเวียงชัย

หมู่ที่ 9 บ้านหนองปู (ห้วยต้ม) ตำบลนาทราย อำเภอลี้ คล้ายเขาดากอง จำลอง เป็นสถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนาศิลปะล้านนาที่สร้างด้วยศิลาแลงทั้งองค์ มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

วัดพระยืน

ตั้งอยู่ที่ 1 หมู่ 1 บ้านพระยืน ตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง มีชื่อเดิมว่า วัดพุทธมหาสถาน ซึ่งพระเจ้าธรรมมิกกราช กษัตริย์หริภุญชัย เป็นผู้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1606-1611

วัดพระบาทห้วยต้ม

วัดพระบาทห้วยต้ม เป็นวัดที่ใหญ่ที่สุดของอำเภอลี้ เป็นวัดประจำหมู่บ้านชาวเขาพระบาทห้วยต้ม ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ตำบลนาทราย ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 10 กิโลเมตร

วัดพระธาตุห้าดวง

ตั้งอยู่ที่ตำบลลี้ สามารถเดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 106 ห่างจากที่ว่าการอำเภอลี้ไปทางใต้ประมาณ 2 กิโลเมตร สันนิษฐานว่าเป็นบริเวณเวียงเก่าลี้

วัดพระธาตุหริภุญชัยวรมหาวิหาร

ตั้งอยู่ใจกลางเมืองลำพูน มีถนนล้อมรอบสี่ด้าน คือ ถนนอัฐราสทางทิศเหนือ ถนนชัยมงคลทางทิศใต้ ถนนรอบเมืองทางทิศตะวันออก และถนนอินทยงยศทางทิศตะวันตก

วัดพระธาตุดอยงวาคำ

บ้านโป่งแดง-สันุชัย ตำบลทุ่งหัวช้าง วัดนี้ถูกสร้างโดยครูบาเจ้าชัยวงศาพัฒนา ในวิหารพระประธานทรงเครื่องปางพระมหาจักรพรรดิ ประดับด้วยเพชร พลอย

วัดพระธาตุคอยเวียง

ตั้งอยู่บ้านคอยเวียง หมู่ที่ ๙ ตำบลบ้านธิ ห่างจากอำเภอบ้านธิ ประมาณ ๗ กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ ๑๕ ไร่

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหริภุญไชย

ตั้งอยู่ที่ 122 ถนนอินทยงยศ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง เชื่อมกับวัดพระธาตุหริภุญชัย เริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2470 โดยพระยาราชกุลวิบูลย์ภักดีสมุหเทศาภิบาลมณฑลพายัพ

พระธาตุดวงเดี่ยว

ตั้งอยู่ที่บ้านสันตอยเวียง ตำบลลี่ อำเภอลี้ เป็นวัดขนาดเล็กอยู่บนเนินไม้ไกลจากตัวเมืองลี้มากนัก
สิ่งปลูกสร้างในวัดรวมทั้งองค์พระธาตุล้วนสร้างขึ้นมาภายหลัง

กู๋ช้าง-กู๋ม้า

เป็นโบราณสถาน ตั้งอยู่บริเวณชุมชนวัดไถ่แก้ว ซอยโรงเรียนจักรคำคณาทร ห่างจากตัวเมือง
ประมาณ 1 กิโลเมตร